

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

12. Vlyssipone gesta ab Xauerio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

bebat ita magnificè vt eius expectatione, & desiderio Rex ipse aulam suam lætus recrearet.

12. Vlyssiponem Iunio exeunte peruenerat, statimque diuertit in Nosocomium omnium Sanctorum, vbi socij eius duo nauigio aduecti, hospitium sibi delegerant. Illic ergo Simonem Rodericum salutans, quo pacto temporis pertinacissimæ quartanæ accessionem opperiebatur, dulci caritatis miraculo persanauit, nam ab eo complexu in posterum nullum eius febris residuum sensit. Elapso triduo in aulam euocatur excipiturque ab Rege, & Regina Xauerius reuerenter vt sanctus; fatigatur ab ijs humanissimè rogitando, de recenti tunc Societatis instituto; de sæua præsertim tempestate, qua Romæ fuerat iactatus Ignatius, & iam vbique Prouinciæ perstrepebant; de prouidentia Numinis in eo conflictu admiranda, quæ Deo in gloriam atque in testimonium virtutis Ignatio vertisset, quod ab Hæreticis fuerat in eorum dedecus concinnatum, hinc ad visendos Principes filios ab iisdem perducti Ioannem & Mariam; dumque in anni proximi ver primum nauigatio Indica expectatur, adulescentes nobiles ad centum qui ad aulæ morem sangebantur, iussi suam in curam suscipere, christiana virtute, pietateque imbuendos. Post quæ comiter dimissi nosocomium repetunt, tam religioso ibidem hærendi proposito, vt neque in Aula, nec alibi vsquam, honorariam habitationem, à ministris regijs plurimum oblatam admiserint; ac ne sportulam quidem, regis mandato assignatam, statis enim horis quotidie ostiatim victum corrogabant; quanquam visum deinde horas illas maiori prouentui, iuuandis animis infumi oportere; crescente videlicet in dies eorum numero, qui opem ab ijs flagitabant; retinuère hinc tamen vt quot hebdomadis semel & iterum mendicantes prodirent, haud quidem leuandæ egestati, sed religiosæ demissioni exercendæ. Inter hæc Martinus Azpilqueta, cognomento Nauartus primus Conimbricæ Professor, diuinis literis, & peritia Canonum celebris, de Xauerio audit sororis filio, quod fama vulgauerat: dat extemplo ad Regem supplices rogans etiam atque etiam ad paucos dies illum sibi Conimbricæ permitti, saltem ultimo salutandum; ac si eo vsque sibi eius copia fieret, dum sui muneris expleisset tempus, spondebat se tanti beneficij gratiæ repositurum Vrbi scholas duas nullo stipendio, alteram Theologiæ Mysticæ; Canonum alteram, ac demum post annos aliquot, futurum illi apud Indos prædicandi Euangelij socium; at enim plures apud Regem Xauerij preces, quam Nauarri fuere: nec his detentus est, nec missus Conimbricam: nam de illa quam is memorabat societate itineris Indici, ac laborum, sic ipsemet scribit, *Ibi etiam ipse vitam finissem, nisi ille quando Olyssipone discessit, me iam senescentem, laboribus animo conceptis imparè iudicasset, scribens vt absentiam patienter ferrem in terris, præsentiam sperans in cælis.* Quam porrò lætos, & vberes quæstus, suo illo ardenti; & diuino animarum commercio legerent Xauerius, & Simon Rodericus, ex concionibus publicis, ministerio factorum, dissidentibus componendis, reuocandis ad mentem

12.
Vlyssipone
gesta ab Xa-
uerio

c. 24. n. 10.
manual.

per Exercitia, etiam viris Illustribus, præter quotidianam curam commissi sibi sancti officij carceris; & nobilitatis, potissimum aulicæ, christianam instaurationem eos, inquam, fructus Apostolorum appellatio plus satis indicat, qua illos Regis, & populi consensus, nomenclatione decorabat, ornanturque illâ nunc etiam eorum posterî de Societate, esto supra modulum nostrum magnifica, sed tamen hæreditariâ. Quare magnam habebant apud omnes venerationem; noui se illis addebant socij eiusdem vitæ capti præstantia, ferebanturque omnia cursu tam prospero, vt gratulantibus cæteris minus oculatis, doleret identidem, & queretur Xauerius, probe gnarus, eximia quæque ad Dei gloriam suscepta, ipsis præsertim initiis solita ferociter concuti. Dum his strenuè adlaborant, aderat tempus itineri dictum, vocabat opportunum mare & nauis instructa necessariò commeatu; Rex eorum virtute sic gaudebat, & mutata tam breui, aulæ, nobilium, & populi facie sic admirabatur, vt inducere animum non posset ad profectionem eorum probandam, censeretque nimium imprudenter exterarum regionum regni sui utilitatibus præferri; itaque re totâ in Consilium adductâ, multis vtrîusque certatum est, vrgente pro India maximè Infante Principe Henrico, sed in Regis mentem flexit denique Senatus, decretumque vt retinerentur in Lusitania, cuius decreti significatio illos grauissime perculit, cum iam moras dilati eo vsque discessus quàm molestissimè tulissent, tunc verò eius spes præsciendi cernerent, cum essent in nauem conscensuri. Consulunt ergo per literas, & in opem Ignatium poscunt; ille quod foret Deo gratissimum, certius cogniturus, ad Summum Pontificem negotium detulit, cui placuit Regis arbitrio vt starent in omnibus, siue illos in Lusitania, seu vellent in India manere. At qui Xauerium Indorum saluti donauerat, Ignatium mouit ad Mascarenam vt scriberet, esse quidem illos qui missi fuerant, integrè in Regis potestate, si tamen ex se quid de illis sentiret interrogaretur, videri sibi nullo incommodo Xauerium Indis, Lusitanis posse Rodericum concedi; sic vtròque factum iri satis: quod planè vt opinatus fuerat euenit, Deo, Regi consilium probante, quod ipse Ignatio afflarat, Diuini profectò beneficij fuit etiam erga Indos, vt Rodericus in Lusitania remaneret. Debet enim illi Societas magnam partem domorum illius Prouinciæ, Collegium præcipuè Conimbricense, famâ percelebre, ex quo postea delectu annuo deduci hodieque pergunt colonia alacres præstantium operatorum, copiosa messe, Christi horrea locupletantium.

13.
 Mysipone
 soluit in In-
 diam, diplo-
 mate quadru-
 plici Apostoli-
 cus Nuncius
 dicitur.

13. Ver primum aderat, & vela nauibus quamprimum facturis, accitur ab Rege Xauerius, moneturque de profectione, ac velut hominis sanctitatis non modo perspectæ, verum etiam singulariter prudenti, magno affectu, parique fiducia, Dei causa, Regni que commendatur: commissum vigilantia suæ sciret Lusitanorum arces inspicere, lustrare præsidia, distinctè ad Regem sigillatimque perscribere, quæcumque fouendæ neophytorum pietati, & religioni inter ethnicos proferendæ vidisset